

Євген Карпінєць

Усі ми, люди, є однакові, бо створені на образ і подобу Божу. Водночас усі ми й різні, особливі, бо немає в цьому світі двох однакових осіб, хоч би зовнішньо вони були б схожі, як дві краплі води, проте їхній внутрішній світ, уподобання і чимало іншого суттєво відрізнятимуться. Господь у кожного з нас у своєму задумі вклав щось особливе.

Людина була створена шостого дня на світанку творення світу: «То ж сказав Бог: «Сотворімо людину на наш образ і подобу [...] І сотворив Бог людину на свій образ; на Божий образ сотворив її; чоловіком і жінкою сотворив їх» (Бут 1,26-27). В попередні дні творення світу Бог діє простіше: «І сказав Бог», «тож сталося так», «і побачив Бог, що воно добре», «І був вечір, і був ранок». Коли ж настає черга творення людини, автор наче зображує тишу, в якій Господь думає про людину, а потім Його монолог переростає в діалог і лунає життєдайне слово «сотворімо». Псалмоспівець у своїх молитвах задавався питанням до свого Творця: «Коли спогляну на небо, діло рук твоїх, на місяць і зорі, що ти заснував їх, – то що таке чоловік, що ти пам'ятаєш про нього, або син чоловічий, що ти дбаєш про нього?» (Пс 8,4). Ось про це і поведемо мову, застановившись над питанням, що таке людина і що у ній особливого.

Погляньмо на античну культуру і її бачення людини. Греки вірили в силу й красу людини. Проте, як Платон, вважали, що краще б їй і взагалі було не народжуватися, а народившись, чимскоріш померти. Тіло – в'язниця душі, з якої потрібно втекти, а справжнього буття в ідеальному світі мінливого світу матерії потрібно позбутися, щоб побачити ідеальний світ. Стоїки вважали людину частиною космосу, єдиним сенсом життя якої було споглядати гармонію космосу і сприймати себе як частину цілого. Кініки бачили сенс свого існування у простоті життя, поверненні до природи, тому і жили подібно, як і тварини.

А тепер погляньмо на сучасний світ і спробуймо збагнути, що таке людина у ньому. Так, саме «що», а не «хто». Розпочнімо зі школи, саме звідти розпочинається шлях і знайомство зі світом жорстокості, неправди й перших сутичок зі злом. Саме в цьому середовищі попри царину науки дитина зустрічається з тим, що навіть і вчителі принижують гідність маленької, та все ж людини. В одній зі шкіл Галичини трапився випадок, коли педагог нахабно обзивав учня матусиним синком і деградантом, аналогічним до героя повісті «Хіба ревуть воли, як ясла повні» Панаса Мирного. Дякувати Богу, що учень цей виявився практикуючим християнином і в молитві за викладача зумів йому простити. Але попри те, що в ідеалі освічені викладачі мали б задавати собі та своїм вихованцям питання, як колись писав Василь Симоненко: «Ти знаєш, що ти – людина?», – виховуючи її людиною, з почуттям власної гідності та, врешті, усвідомленні її неповторної особистості, на жаль, часто трапляється діаметрально протилежна ситуація, коли школяра пригнічують зневагою та потуранням. Крім цього скільки разів можна почути чи навіть побачити ототожнення людини з розумною твариною, коли її життя обмежене лиш до задоволення життєво необхідних потреб. Як прикро бачити, коли молода людина живе як примат, який, використавши іншого у задоволенні своїх сексуальних чи якихось інших потреб, не зважаючи на те, наскільки можна таким використанням скалічити і зіпсувати життя людині, викидає останню наче обгортку від смачної цукерки. Адже молода людина бажає «бути на стилі», «в тренді», або бути як усі. Але наскільки ж тоді зводиться нанівець людська гідність і всі ті можливості та перспективи, які у неї заклав Господь!

Не забуваймо й того, хто намагається знівечити людську гідність, звівши особу в стан пристрасної залежності, діючи через помисли і лихі думи вкинувши їх у наше серце...

Боже Одкровення, на противагу здогадів та розмірковувань філософів і філософських течій сучасних людей, зриває завісу і відкриває нам істинну гідність людини. Найперше – це особа, вінець і цар творіння. Посередник між Богом та його творінням. «Образ несказанної слави», який, на превеликий жаль, носить гріховні виразки, проте не перестає ним бути, наділений свободою. І цих осіб за статистичними даними понад сім мільярдів, і всі вони – образ Божий, такий неперевершений у своїй простоті і непізнаваний у своїй унікальності.

У цьому й полягає людська гідність, і з християнської точки зору вона є неперевершеною. Святий Макарій Єгипетський навчає про те, що яким би не був прекрасним і величним цей створений Богом світ, проте ні в чому з цього видимого світу Господь не зволить спочити, лиш у маленькому людському серці знаходить для себе місце спочинку, якщо вона, звісно, перестане противитися Господеві і впустить Його до свого серця. Апостол Павло, говорячи про Небесні сили, називає їх службовими духами, що послані для нашого спасіння (пор. Євр 1,13-14). А з цього бачимо, що людська гідність

вища за ангельську. Більше того, Господь не став ангелом, а людиною і возніс її природу до тих небувалих висот стати богом по благодаті. «Мало чим від ангелів умалив ти її, славою і честю увінчав ти її» (Пс 8,5-6). Саме тому, крім гідного ставлення до себе, ми покликані гідно ставитися до ближніх, адже вони також наділені божественною гідністю образу й подоби Спасителя.

Дорога молоде, пам'ятай, що Ісус Христос, наш Божественний Спаситель, є взірцем того, хто є людина. Гідність кожного з нас полягає в образі Божому. Наближаймося до нього у своєму житті через уподібнення до Нього та наслідування діл Його.

Євген КАРПІНЕЦЬ, «Ти знаєш, що ти людина?..», СЛОВО №3 (71) 2017